

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/128/2020
Identifikačné číslo spisu: 6412207990
Dátum vydania rozhodnutia: 31. marca 2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6412207990.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ pozemkové spoločenstvo lesného urbáriátu kľačany, so sídlom v obci Trnavá Hora, Ul. Čižmárová č. 466/1, IČO: 37997882, 2/ M.. S. U., bývajúcej v obci U. R., časť Y., Č. ulica č. XXX/X, 3/ I. I., bývajúcej v G., časť R., Y. č. XXXX/X, 4/ N. U., bývajúceho v obci U. R., časť Y., Č. ulica č. XXX/X, 5/ M. U., bývajúceho v obci U. R. č. XXX/XX, 6/ N. U., bývajúceho v G., časť R., U. č. XXX/X, 7/ Ľ. G., bývajúceho v obci T. č. XXX, 8/ I. R., bývajúceho vo F., U.. K.. I. č. XXXX/XX, 9/ I. I., bývajúcej v Ž. T. R., I. M.. Š. č. XXX/XX, 10/ I. Y., bývajúcej v Ž. T. R., G. č. XXX/XXX, 11/ F. D., bývajúcej v H., C. F. č. XXXX/XX, všetci zastúpení spoločnosťou Advokátska kancelária Krnáč s. r. o., so sídlom v Banskej Bystrici, Námestie slobody č. 2, IČO: 47232293, proti žalovaným 1/ I. Č., bývajúcej v obci W., Y. č. XXX/XX, 2/ I. N. Y., bývajúcemu v Ž. T. R., C. č. XXX/XX, obaja zastúpení JUDr. Samuelom Baránikom, advokátom so sídlom v Bratislave, Podjavorinskej č. 7, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom sp. zn. 6 C 57/2012, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. mája 2018 sp. zn. 16 Co 92/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. mája 2018 sp. zn. 16 Co 92/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa žalobou proti žalovaným domáhali určenia neplatnosti kúpnej zmluvy zo 4. novembra 2011 (ďalej len „kúpna zmluva“) uzatvorenej medzi žalovanými (č. l. 51). Žalobu odôvodnili tým, že žalovaná 1/ previedla kúpnu zmluvou spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam vedených správou katastra Žiar nad Hronom ako parcela registra „E“ č. X/X - trvalé trávnaté porasty o výmere 13 m², parcela registra „E“ č. X/X - trvalé trávnaté porasty o výmere 2801 m², parcela registra „E“ č. XXX/X - ostatné plochy o výmere 337 m², na žalovaného 2/ a to v spoluvlastníckom podiele vedenom pod B/88 na liste vlastníctva č. XXXX pre katastrálne územie Y.. Žalobcovia poukázali na skutočnosť, že prevádzané nehnuteľnosti sú v podielovom spoluvlastníctve viacerých spoluvlastníkov, preto bola žalovaná 1/ povinná tieto nehnuteľnosti ponúknuť na predaj v súlade s § 140 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) ostatným podielovým spoluvlastníkom v rozsahu zákonného predkupného práva. Keďže žalovaná 1/ takto

nepostupovala, kúpna zmluva, ktorej vklad bol povolený pod č. V 2216/11 (č. l. 53) vykazuje znaky relatívnej neplatnosti, ktorej sa žalobcovia touto žalobou domáhajú. V priebehu konania žalobcovia namietali tiež absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy z dôvodu, že došlo k drobeniu vlastníckeho podielu na strane nadobúdateľa tohto vlastníckeho podielu, čo odporuje § 4 ods. 2 zákona č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločnostiach (ďalej len „zákon č. 181/1995 Z. z.“). Uvedená úprava je pritom obsiahnutá aj v článku VI. bode 4 zmluvy o premene Lesného urbáriátu Kľačany na pozemkové spoločenstvo s právnou subjektivitou z 8. októbra 2004 (č. l. 14).

2. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. septembra 2014 č. k. 6 C 57/2012 - 235 určil, že kúpna zmluva uzatvorená medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/ dňa 4. novembra 2011 v časti prevodu nehnuteľností vedených Okresným úradom Žiar nad Hronom katastrálnym odborom na liste vlastníctva č. XXXX v katastrálnom území Y.Z. - parcela registra „E“ č. X/X trvalé trávnaté porasty o výmere 13 m², X/X trvalé trávnaté porasty o výmere 2801 m², XXX/X ostatné plochy o výmere 337 m² v spoluvlastníckom podiele XXXXXX/XXXXXXXXX-in k celku pod B 88 je neplatná (I.); žalovaný zaviazal k povinnosti nahradiť žalobcom trovy konania vo výške 99,50 € a trovy právneho zastúpenia vo výške 1.558,69 €, na účet právneho zástupcu žalobcov, do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (II.).

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo 17. marca 2016 sp. zn. 16 Co 23/2015 (č. l. 281) rozsudok súdu prvej inštancie z 23. septembra 2014 č. k. 6 C 57/2012 - 235 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Súd prvej inštancie (po vrátení veci) rozsudkom zo 4. októbra 2016 č. k. 6 C 57/2012 - 310 určil, že kúpna zmluva uzatvorená medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/ dňa 4. novembra 2011 v časti prevodu nehnuteľností vedených Okresným úradom Žiar nad Hronom katastrálnym odborom na liste vlastníctva č. XXXX v katastrálnom území Y. - parcela „CKN“ č. XXX/X zastavané plochy a nádvoria o výmere 13 m², parcela „EKN“ č. X/X trvalé trávne porasty o výmere 2801 m², parcela „EKN“ č. XXX/X ostatné plochy o výmere 337 m² v spoluvlastníckom podiele XXXXXX/XXXXXXXXX-in k celku pod B 88 je neplatná (I.); žalobcom 1/ až 11/ priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (II.).

4.1. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o dôvodnosti žaloby. Keďže ide o určovaciu žalobu, zaoberal sa otázkou naliehavého právneho záujmu na takomto určení podľa § 137 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Mal za to, že žalobcovia dostatočným spôsobom preukázali svoj naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy. Žalobcovia 2/ až 11/ sú podielovými spoluvlastníkmi spoločnej nehnuteľnosti evidovanej na liste vlastníctva č. XXXX v katastrálnom území Y. (predtým list vlastníctva č. XXX) a žalobca 1/ je pozemkovým spoločenstvom všetkých podielových spoluvlastníkov spoločnej nehnuteľnosti. Podľa názoru súdu prvej inštancie podaná žaloba je vhodným procesným nástrojom ochrany práva žalobcov, nakoľko je spôsobilým titulom na zápis do katastra nehnuteľností, na podklade ktorého môže dôjsť k zmene sporného vlastníckeho vzťahu zapísaného na liste vlastníctva č. XXXX podľa § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam formou záznamu. Už sama táto skutočnosť zakladá naliehavosť právneho záujmu žaloby o ručenie neplatnosti právneho úkonu. V súvislosti s otázkou naliehavého právneho záujmu u žalobcu 1/, súd prvej inštancie poukázal na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obo 299/2006. Praznivý dopad žalobcov na ich právne postavenie videl súd prvej inštancie v tom, že žalobcovia 2/ až 11/ majú možnosť odkúpiť spoluvlastnícky podiel žalovanej 1/ za rovnakých podmienok, za ktorých došlo k jeho prevodu na žalovaného 2/ a v prípade žalobcu 1/ spočíva jeho naliehavý právny záujem v tom, že háji a reprezentuje práva ostatných podielových spoluvlastníkov, ktorí sú členmi tohto spoločenstva.

4.2. V prejednávanej veci sa žalobcovia domáhali určenia, že právny úkon (kúpna zmluva) je neplatná. V konaní nebolo sporné, že žalovaná 1/ voči žalobcom 2/ až 11/ nezrealizovala ponuku na kúpu prevádzaného spoluvlastníckeho podielu (predkupné právo); žalovaní nie sú blízkymi osobami. K argumentácii žalovaných, že povinnosť žalovanej 1/ týkajúcej sa predkupného práva si splnil žalovaný 2/, súd prvej inštancie uviedol, že z vykonaného dokazovania táto skutočnosť vyplýva. Žalovaný 2/ nepochybne takúto ponuku realizoval voči ostatným spoluvlastníkom - voči žalobcom, pričom na danú

ponuku reagovala iba žalobkyňa 9/. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s právnym názorom žalovaných, že týmto postupom žalovaného 2/ neplatnosť právneho úkonu dodatočne odpadla a daný právny úkon bol týmto konvalidovaný. V danom prípade táto povinnosť vznikla žalovanej 1/, táto ju však nesplnila. Akákoľvek ďalšia ponuka realizovaná následne zo strany kupujúceho (žalovaného 2/) nemôže konvalidovať predchádzajúci právny úkon povinnej osoby z predkupného práva. Žalovaný 2/ ako osoba nepovinná z predkupného práva ponuku realizoval až potom, ako došlo k právnemu úkonu, ktorého neplatnosti sa žalobcovia domáhajú. Uplatnením predkupného práva žalobcami na súde sa tak žalobcovia dovolali relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktorý sa stáva neplatným od počiatku. Je síce pravdou, že vadu možno odstrániť len potom ako nastala, avšak túto vadu môže odstrániť len dotknutá osoba, ktorou je v prípade realizácie nárokov z predkupného práva osoba žalovanej 1/. Dôvod relatívnej neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy) nemohol odpadnúť, nakoľko ho nerealizovala osoba, ktorej svedčí táto povinnosť.

4.3. Námietku žalovaných, že rozhodnutie súdu ohľadne relatívnej neplatnosti právneho úkonu nie je v súčasnosti spôsobilým podkladom na zápis do katastra nehnuteľností, nakoľko došlo k zmene v číslovaní parcely, považoval súd prvej inštancie za nedôvodnú. Takáto zmena podľa jeho názoru nemá žiaden dopad na zápis neplatnosti relatívne neplatného úkonu z dôvodu, že parcela je dostatočne identifikovaná a z evidencie nehnuteľností je zrejmé, že došlo iba k jej prečísleniu.

4.4. Žalobcom priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ich vyčíslenie si ponechal na samostatné rozhodnutie po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Odvolací súd na odvolanie žalovaných rozsudkom z 31. mája 2018 sp. zn. 16 Co 92/2017 (č. 1. 358) napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku o náhrade trov konania potvrdil (I.); vo výroku o náhrade trov konania pred súdom prvej inštancie zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (II.).

5.1. V odôvodnení uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej považoval za vecne správne, preto ho podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Odvolací súd na úvod svojich úvah (v bode 13. rozhodnutia) citoval ustanovenie § 137 písm. d/ CSP a to, že žalobou možno považovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu. Rozhodovanie súdu o relatívnej neplatnosti právneho úkonu je rozhodovaním o určení právnej skutočnosti, ktorá v prípade relatívnej neplatnosti právneho úkonu vyplýva z §40a Občianskeho zákonníka. Toto ustanovenie dáva možnosť súdu rozhodnúť o relatívnej neplatnosti právneho úkonu v prípade porušenia zákonného predkupného práva pri prevode spoluvlastníckeho podielu. Odvolací súd sa navyše stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie, ktorý poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Obo 299/2006. Ďalej v tomto smere odkázal na právne závery súdu prvej inštancie v bode 12. jeho rozhodnutia. K námietke žalovaných, že pokiaľ predmetné spoluvlastnícke podiely boli spoločnou nehnuteľnosťou a v zmysle § 9 ods. 9 zákona č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločnostiach (ďalej len „zákon č. 97/2013 Z. z.“), prevod alebo prechod vlastníckeho práva k podielom na spoločnej nehnuteľnosti, alebo k spoločne obhospodarovanej nehnuteľnosti na spoločnosť je zakázaný, a teda nemôže dôjsť k prevodu podielu na spoločnej nehnuteľnosti na žalobcu 1/, a že podľa § 9 ods. 7 tohto zákona na prevod podielu spoločnej nehnuteľnosti medzi členmi spoločnosti sa nevzťahuje všeobecné ustanovenie o predkupnom práve, odvolací súd uviedol, že k uzavretiu kúpnej zmluvy, ktorej relatívnej neplatnosti sa žalobcovia v danej veci domáhajú došlo 4. novembra 2011, pričom zákon č. 97/2013 Z. z. nadobudol účinnosť 1. mája 2013, okrem § 28 a § 29, ktoré nadobudlo účinnosť 1. októbra 2013. V čase prevodu spoluvlastníckeho podielu teda tieto podiely netvorili spoločnú nehnuteľnosť v zmysle zákona č. 97/2013 Z. z. a na prevod podielu medzi členmi spoločnosti sa vzťahovalo všeobecné ustanovenie o predkupnom práve. Pokiaľ žalovaní v konaní tvrdili, že žalovaný 2/ ponúkol na predaj ním nadobuduté spoluvlastnícke podiely žalobcom, čím došlo ku konvalidácii právneho úkonu, a to ponuky spoluvlastníckeho podielu na odkúpenie spoluvlastníkom, odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že ku konvalidácii nemohlo dôjsť z dôvodu, že osobou povinnou z predkupného práva bola žalovaná 1/, ktorá svoju zákonnú povinnosť ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel na predaj ostatným spoluvlastníkom nesplnila a akákoľvek ďalšia ponuka realizovaná následne zo strany kupujúceho nemôže konvalidovať predchádzajúci právny úkon povinnej osoby z predkupného práva, a to už aj z toho dôvodu, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/ bola platnou zmluvou, na základe ktorej došlo k prevodu vlastníckeho práva na žalovaného 2/ a neplatnou sa stala len z dôvodu dovolania sa relatívnej neplatnosti tejto

zmluvy žalobcami. Pokiaľ žalovaný 2/ ponúkol žalobcom na predaj ním nadobudnuté spoluvlastnícke podiely, nejde o konvalidáciu neplatného právneho úkonu zo strany žalovanej 1/, ale o novú ponuku na odkúpenie spoluvlastníckych podielov novým spoluvlastníkom nehnuteľnosti, ktorý bol spoluvlastníkom do doby, kým sa žalobcovia relatívnej neplatnosti právneho úkonu nedovolali. Žalovaný 2/ nebol osobou povinnou z predkupného práva voči ostatným spoluvlastníkom, a tak ako to uviedol aj súd prvej inštancie, uvedenú ponuku realizoval až po tom, ako došlo k právnomu úkonu, ktorého neplatnosti sa žalobcovia v tomto konaní dovolávajú. Spoluvlastníci nehnuteľnosti, ktorých predkupné právo bolo porušené, sa mohli voči nadobúdateľovi spoluvlastníckych podielov, teda voči žalovanému 2/ buď domáhať, aby im previedol ním nadobudnuté podiely za rovnakých podmienok, alebo ponechať si predkupné právo voči nadobúdateľovi podielov (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka), alebo domáhať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu (§ 40a v spojení s § 140 Občianskeho zákonníka). Žalobcovia sa v prejednávanej veci domáhali práva, ktoré im vyplýva z osobitného predpisu. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že predkupné právo žalobcov porušené bolo a preto rozhodnutie súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého kúpna zmluva uzatvorená medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/ v časti prevodu v nej uvedených spoluvlastníckych podielov je neplatná, je správne a zákonu zodpovedajúce.

5.2. Rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku o náhrade trov konania zrušil (§ 389 ods. 1 písm. b/ CSP) ako nepreskúmateľný, nejasný a nezrozumiteľný. Odvolaciemu súdu nebolo zrejmé, či sú k náhrade trov konania zaviazaní obaja žalovaní, alebo len jeden z nich, prípadne v akom pomere sú zaviazaní.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali spoločne dovolanie obaja žalovaní, prípustnosť, ktorého vyvodzujú z ustanovení § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (č. l. 366 a nasl.).

6.1. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP vidia v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu. V tejto súvislosti odvolaciemu súdu vytýkajú, že sa nezaoberal ich námietkou vyjadrenou v odvolaní, keď namietali šikanózne rozmer žaloby a jej rozpor s § 3 Občianskeho zákonníka a zároveň, keď odvolací súd neodôvodnil skutočnosť, prečo žalobu posudzoval na rozdiel od súdu prvej inštancie aj podľa § 137 písm. d/ CSP. V súvislosti s aplikáciou tohto „nového“ ustanovenia namietajú tiež tzv. „prekvapivosť rozhodnutia“ podľa § 382 CSP v kontexte, že odvolací súd tak z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie dospel k novému právnomu záveru bez toho, aby dal stranám možnosť vyjadriť sa k možnosti použitia tohto ustanovenia, ktoré súd prvej inštancie neaplikoval.

6.2. Nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vidia pri riešení nimi vymedzených právnych otázok: a/ „Či je možné považovať za osobitný právny predpis, ktorý zakladá možnosť domáhať sa určenia právnej skutočnosti (neplatnosti kúpnej zmluvy) podľa § 137 písm. d/ CSP ustanovenie § 40a Občianskeho zákonníka?“; b/ „Pominú následky porušenia § 140 Občianskeho zákonníka, ak po nadobudnutí prevádzaného spoluvlastníckeho podielu vykoná ponuku oprávneným z predkupného práva v súlade s § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka nadobúdateľ za rovnakých podmienok, ako prevádzaný podiel sám nadobudol, pričom oprávnení z predkupného práva si predkupné právo po doručení ponuky v dobe podľa § 605 Občianskeho zákonníka neuplatnia?“; c/ „Ide o výkon práva v rozpore s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pokiaľ oprávnení z predkupného práva si predkupné právo po ponuke od nadobúdateľa za rovnakých podmienok ako pri namietanom prevode neuplatnia a po márnom uplynutí doby dvoch mesiacov na uplatnenie predkupného práva z ich strany podajú na súd žalobu, ktorou sa dovolávajú relatívnej neplatnosti nadobúdacieho titulu tohto nadobúdateľa?“

6.2.1. Vyriešenie právnej otázky (a/) má v prejednávanej veci mimoriadny význam a táto v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Podľa ich názoru právne posúdenie odvolacieho súdu, že osobitným právnym predpisom v zmysle § 137 písm. d/ CSP je ustanovenie § 40a Občianskeho zákonníka nie je správne. Majú za to, že ustanovenie § 137 písm. d/ CSP má na mysli prípady, kedy osobitný právny predpis explicitne uvádza právo strany domáhať sa určenia právnej skutočnosti žalobou na súde. Zákonné oprávnenie žalobcov domáhať sa určenia takejto právnej skutočnosti zo žiadneho osobitného predpisu nevyplýva. Právna úprava CSP pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu, najmä z hmotného práva.

6.2.2. K druhej vymedzenej právnej otázke (b/) uvádzajú, že oba sudy nižšej inštancie založili svoje rozhodnutia na tom, že právny úkon uzatvorený medzi žalovanými je neplatný z dôvodu porušenia predkupného práva žalobcov ako ostatných podielových spoluvlastníkov, teda porušenia § 140 Občianskeho zákonníka, ktoré odkazuje na § 40a Občianskeho zákonníka - relatívnu neplatnosť právneho úkonu. Podľa názoru odvolacieho súdu je v danom prípade možnosť konvalidácie relatívne neplatného právneho úkonu neprípustná, s čím žalovaní nesúhlasia. Podľa nich pri porušení predkupného práva prechádzajú právne následky takého porušenia na nadobúdateľa, voči ktorému sa môže podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka oprávnený domáhať, aby mu vec ponúkol za rovnakých podmienok, ako ju nadobudol. Z toho vyplýva, že právne následky porušenia predkupného práva znáša primárne nadobúdateľ a nie prevodca. Na uvedené teda nadväzuje právna povinnosť nadobúdateľa (žalovaného 2/) a nie prevodcu (žalovanej 1/) vykonať ponuku oprávneným z predkupného práva podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Tým je zaručené právo oprávneného z predkupného práva vo výsledku domôcť sa prevodu za rovnakých podmienok, ako ide alebo išlo pri prevode spoluvlastníckeho podielu, pričom pri naplnení tohto práva nie je podstatné, či sa spoluvlastnícky podiel pri ponuke nadobudne od prevodcu alebo od nadobúdateľa, dôležité je naplnenie práva oprávnenej osoby. Zákon totiž sám pripúšťa plnohodnotné naplnenie tohto práva pri prevode od nadobúdateľa (§ 603 Občianskeho zákonníka). Právny názor súdu popiera zmysel a účel ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka.

6.2.3. Napokon k poradi tretej vymedzenej právnej otázky (c/) žalovaní namietajú šikanózny rozmer žaloby, jej rozpor s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože pred podaním žaloby, žalovaný 2/ zaslal všetkým žalobcom ponuku na odpredaj predmetného spoluvlastníckeho podielu za rovnakých podmienok, ako ho nadobudol od žalovanej 1/. Nik zo žalobcov si predkupné právo neuplatnil v dvojmesačnej lehote a po uplynutí tejto lehoty podali žaloby na súd. Pokiaľ mal ktokoľvek zo žalobcov reálnu snahu nadobudnúť spoluvlastnícky podiel, mal možnosť tak urobiť. Je preto evidentné, že nikto z nich takú snahu nemal a neprejavil, ide im iba o „žalobu za žalobu“. Primárnym cieľom výkonu každého práva predsa musí byť domôcť sa obsahu toho práva a nie iba uškodiť druhému bez reálnej snahy o dané právo. Taký výkon práva nepožíva právnu ochranu, ide o zneužitie práva na dosahovanie iných, než právom predpokladaných cieľov, o šikanovanie na úkor iného. Žaloba bola podaná bez reálnej snahy dosiahnuť prevod spoluvlastníckeho podielu, bola podaná šikanózne, čo mal odvolací súd pri právnom posúdení veci zohľadniť.

6.3. V nadväznosti na uvedené preto navrhujú, aby najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu výroku I. zrušil a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

7. K dovolaniu žalovaných sa vyjadrili žalobcovia 1/, 2/, 4/, 9/, 10/ a 11/ (č. l. 382). V celom rozsahu sa stotožňujú s právnym názorom odvolacieho súdu vyjadrenom v jeho rozhodnutí, v ktorom sa odvolací súd vysporiadal so všetkými podstatnými tvrdeniami žalovaných namietaných v odvolaní. Naopak vo svojom vyjadrení spochybňujú dovolacie dôvody, ktoré svojimi argumentmi vyvrátili, čím preukázali neprípustnosť a zrejmu nedôvodnosť podaného dovolania. Z týchto dôvodov preto navrhujú, aby najvyšší súd dovolanie žalovaných zamietol.

8. K vyjadreniu žalobcov k dovolaniu zaujali svoje stanovisko žalovaní (č. l. 391). Títo spochybňujú ich argumentáciu a naopak zotrvávajú na právnych záveroch vyjadrených v ich dovolaní a pridriavajú sa svojho návrhu v ňom vyjadrenom.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaných je nielen prípustné ale tiež dôvodné.

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

12. Žalovaní vyvodzujú prípustnosť dovolania konkrétne z ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

I.

13. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozumie (len) faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu (1 Cdo 166/2018, 2 Cdo 19/2019, 3 Cdo 150/2018, 4 Cdo 27/2018, 5 Cdo 21/2018, 7 Cdo 27/2019, 8 Cdo 181/2018), teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol konanie, vykonával dokazovanie, zohľadňoval procesné oprávnenia strán sporu, dbal o ich rovné postavenie a vytváral im procesnú možnosť na realizáciu ich procesných oprávnení v súlade so zákonom). Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017).

15. O nesprávny procesný postup, ktorý je relevantný podľa § 420 písm. f/ CSP, ide v prípade takého vedenia sporu, pri ktorom konajúci súd nerešpektuje procesné ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich civilné sporové (mimosporové) konanie, v dôsledku čoho je strane zmarená možnosť jej aktívnej účasti na konaní a prekazená realizácia jej patriacich procesných práv až v takej miere (intenzite), že tým dochádza k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (porovnaj napríklad R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018).

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) vyplýva, že žalovaní pri tomto dovolacom dôvode (§ 420 písm. f/ CSP) okrem iného namietajú, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné.

17.1. K otázke nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu a jej právnym dôsledkom prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu stanovisko (R 2/2016), právna veta, ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. I keď CSP v súvislosti s úpravou dovolania a dovolacieho konania nepozná pojem „iná vada“ tak, ako ho uvádzali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, je nepochybné, že k procesným vadám odlišným od väd zmätočnosti (k vadám označovaným predchádzajúcou právnou úpravou ako „iná vada“) môže v praxi

všeobecných súdov dochádzať (a dochádza) aj v súčasnosti. Toto stanovisko je preto v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky považuje toto stanovisko za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v CSP (I. ÚS 61/2019).

17.2. Druhá veta stanoviska R 2/2016 predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa napríklad tých prípadov, v ktorých rozhodnutie súdu (či už vo vzťahu ku komplexu v spore riešených otázok, alebo aj len jednej, avšak pre výsledok sporu rozhodujúcej otázke), neobsahuje žiadne odôvodnenie.

17.3. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody. Aj v takom prípade je však v zmysle § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Podobne judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

18. V preskúmvanej veci dovolatelia „nepreskúmateľnosť“ namietajú v dvoch rovinách a to a/ keď sa odvolací súd nezaoberal ich námietkou vyjadrenou v odvolaní ohľadne šikanózneho rozmeru žaloby a jej rozpor s § 3 Občianskeho zákonníka; b/ keď odvolací súd neodôvodnil skutočnosť, prečo žalobu posudzoval na rozdiel od súdu prvej inštancie aj podľa § 137 písm. d/ CSP.

18.1. Z hľadiska povahy súkromnoprávných žalôb a ich prípustnosti má právne posúdenie o akú žalobu ide v zmysle § 137 CSP normatívny význam, t. j. vymedzuje podmienky prípustnosti pre niektoré druhy žalôb. Otázka prípustnosti je preto v takomto konaní prvoradá. Z tohto dôvodu sa dovolací súd najskôr zaoberal námietkou dovolateľov vyjadrenou v bode b/.

18.2. Podľa názoru dovolacieho súdu došlo práve v tomto prípade (b/) postupom odvolacieho súdu k naplneniu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, pretože konanie je v tomto prípade postihnuté vadou spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimku) druhej vety stanoviska R 2/2016. Tento nedostatok spočíva vo vnútornej rozpornosti odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v podstatnej otázke, od ktorej záviselo rozhodnutie o uplatnenom nároku. Touto otázkou bola otázka posúdenia žaloby v zmysle § 137 CSP, ktorej vyriešenie predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, t. j. rozhodnutiu o neplatnosti kúpnej zmluvy. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie (bod 12) vyplýva, že predmetnú žalobu posúdil ako tzv. „určovací žalobu“ podľa § 137 písm. c/ CSP, ktorej obligatórnou súčasťou je zodpovedanie otázky naliehavého právneho záujmu na takomto určení. Posúdenie tejto otázky súd prvej inštancie dostatočným spôsobom odôvodnil s odkazom aj na judikatúru najvyššieho súdu (sp. zn. 4 Obo 299/2006). Odvolací súd vo svojom rozhodnutí (bod 12) konštatoval, že rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP. Pod vecnou správnosťou výroku je potrebné rozumieť správne zistenie skutkového stavu, správnu aplikáciu a interpretáciu príslušnej hmotnoprávnej normy na zistený skutkový stav a zároveň aj skutočnosť, že rozhodnutie bolo vydané v súlade s ustanoveniami procesného práva. Odvolací súd ďalej vo svojom rozhodnutí (bod 13) už v rámci vlastného posúdenia veci citoval ustanovenie § 137 písm. d/ CSP. Následne (bod 14) konštatoval, že rozhodnutie súdu o relatívnej neplatnosti právneho úkonu je rozhodovaním o určení právnej skutočnosti (§ 137 písm. d/ CSP), ktorá v prípade relatívnej neplatnosti právneho úkonu vyplýva z Občianskeho zákonníka. V nadväznosti na toto konštatovanie sa odvolací súd navyše stotožnil aj s právnym záverom súdu prvej inštancie, ktorý poukázal na judikatúru najvyššieho súdu (sp. zn. 4 Obo 299/2006), t. j. stotožnil sa aj v právnych záveroch súdu prvej inštancie týkajúcich sa naliehavého právneho záujmu, ktorého posúdenie svedčí § 137 písm. c/ CSP. V nadväznosti na uvedené tak odvolací súd vo svojom odôvodnení predmetnú žalobu posúdil podľa iného ustanovenia § 137 CSP ako súd prvej inštancie (berúc do úvahy, že sa navyše stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie) napriek tomu, že podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny. Skutočnosť, že by odvolací súd v danom prípade postupoval aj podľa § 387 ods. 2 CSP však z jeho rozhodnutia nevyplýva. Odvolací súd na jednej strane potvrdil rozhodnutie súdu prvej

inštancie ako vecne správne (§ 387 ods. 1 CSP), t. j. okrem iného sa stotožnil aj s posúdením predmetnej žaloby podľa § 137 písm. c/ CSP, na strane druhej však z jeho rozhodnutia vyplýva, že predmetnú žalobu prioritne posúdil podľa § 137 písm. d/ CSP a „iba“ navyše doplnil, že súhlasí tiež s právnymi závermi súdu prvej inštancie týkajúcej sa aplikácie § 137 písm. c/ CSP. Táto vnútorná rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu má preto za následok jeho nepreskúmateľnosť.

19. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd porušil základné právo žalovaných na spravodlivý súdny proces, čím došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolanie žalovaných je preto nielen prípustné, ale tiež dôvodné, lebo je v ňom opodstatnene uplatnený relevantný dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 CSP.

20. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku dovolací súd nepristúpil ďalej k posúdeniu opodstatnenosti ďalších dovolacích námietok žalovaných, či už vo vzťahu k námietkam uplatnených v rámci § 420 písm. f/ CSP, respektíve § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

20.1. Vo vzťahu k § 420 písm. f/ CSP tak postupoval z dôvodu, že vzhľadom na dôvody zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu, nie je v danom prípade vyriešená „prvotná“ otázka a to prípustnosť žaloby podľa § 137 CSP, preto posúdenie opodstatnenosti ďalších dvoch námietok uplatnených dovolateľmi nie je v predmetnej veci za daného stavu právne významné.

20.2. Pokiaľ ide o posúdenie dovolacích námietok v rámci § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolací súd tak postupoval v súlade s rozhodovacou praxou odvolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1 Cdo 166/2017, 2 Cdo 88/2017, 3 Cdo 146/2018, 4 Cdo 191/2018, 5 Cdo 29/2016, 8 Cdo 70/2017).

21. S poukazom na vyššie uvedené, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

